

Là người Việt Nam, hẳn trong tiềm thức ai vẫn nhớ, trong truyện “Sơn Tinh - Thủy Tinh” là vật thách cạ của Vua Hùng đưa ra là “Voi 9 ngà, Gà 9 cạ, Ngựa 9 hàng mao”. Tuy nhiên, theo dòng lịch sử “Voi 9 ngà”, “Ngựa 9 hàng mao” chỉ là những loài vật trong truyền thuyết, duy có “Gà 9 cạ” là có thật và tồn tại đến ngày nay. “Gà 9 cạ” có nguồn gốc ở bản Cạ, xã Xuân Sơn, huyện Tân Sơn, tỉnh Phú Thọ - Quê hương đất tổ Hùng Vương.

Ngày xưa, “Gà 9 cạ” chuyên dùng để tiễn Vua, Chúa, ... Nay do biến đổi khí hậu và môi trường, giống “Gà 9 cạ” cũng phần nào mai một, những con gà có 8, 9 cạ quý là rất hiếm, những con có 6 - 7 cạ là nhiều. Do vậy, nhân dân nơi đây còn gọi giống “Gà 9 cạ” là “Gà nhiều cạ”.

“Gà 9 cạ”, từ khi nở từ trứng ra đã có thể nhận thấy rõ ở khu vực chân mẹ bên chân có 3 cạ, và sau gà trưởng thành để biệt có một số con mẹ thêm một bên chân 1 cạ hoặc có chân mẹ đẻ 2 cạ. “Gà 9 cạ” thân hình mảnh dẻ, bình thường hay chụm lên để ăn, nó rất hay đào giun, bắt dế, thích thoắng mát ở những đầm ao, ruộng, nó thích ăn cỏ và rau. Đẻ từ 4 - 5 tháng tuổi, gà trưởng thành nặng 8 - 9 kg, bắt đầu đẻ trứng, ấp 28 ngày. Gà mái đẻ trứng 7 - 8 ngày thì đã đòi nháy và có thể đẻ được.

“Gà 9 cạ” mắt sáng quắc, không hoảng ngay cả khi bị giật mình. Mào đỏ tươi như máu, đuôi cong vút tít cả lên trời và rất mảnh. Riêng cặp chân thì to, chắc và mẹ đẻ 3 cạ một bên. Mỏ dài, nhọn khác nhau, mẹ đẻ theo hàng. Để biệt, cạ trên cùng hoàn toàn chỉ là sụn, cong vút như lưỡi câu liềm hay nanh lợn rừng. “Gà 9 cạ” rất khỏe, để biệt là đôi chân cạ chúng rất linh hoạt, mẹ đẻ bắt một con “Gà 9 cạ” cũng không phải chuyển động, nó như không nhúc nhích trong chuồng mà mẹ đẻ chỉ có cách quăng lưỡi hoặc dùng nó ngậm bắt.

Hiện nay, do kinh tế phát triển, nhiều nơi cũng đã sưu tầm nuôi giống “Gà 9 cạ” này, nhưng so với giá trị thực phẩm thì chỉ có “Gà 9 cạ” ở bản Cạ mới là hảo hạng, thịt gà dai,

BÁN GIỎNG GÀ 9 CÀ A – LỘ VỊT THÁCH CỎI CÀ A VUA HÙNG TÀI ĐỘC LỘC - TÂY NGUYÊN

Viết bởi Ban Quản Trị

Thứ năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thứ năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

và ăn uống và tắm. Đặc biệt với ý nghĩa tâm linh, có lẽ chính giống “Gà 9 cà a” ở bản Cỏi thì Tiên mẹ và con cháu đã được linh thiêng, cũng như họ hàng và người ngào cà a nó. Vì vậy, trong các dịp lễ tết, ngày mừng thọ, báo hiếu ông bà cha mẹ, làm quà biếu, ... “Gà 9 cà a” ở bản Cỏi luôn là vật phẩm đầy trang trọng.

Để đáp ứng với nhu cầu đó, hiện nay chúng tôi đã lý chuyên cung cấp giống “Gà 9 cà a” ở bản Cỏi cho bà con nông dân ở khu vực Tây nguyên và các tỉnh phía Nam.

Gà 9 Cà A đã được chúng tôi đưa vào chăn nuôi và phát triển tại Độc Lộc, qua quá trình theo dõi Nhông chú gà đực sẫm này tôi rất thích nghi rất tốt với khí hậu của các tỉnh Tây Nguyên. Tuy nhiên, chúng tôi xin khuyên cáo bà con nên mua giống đã được chăn nuôi và phát triển tại Độc Lộc chứ không nên mua gà giống từ các vùng khí hậu khác nhau rồi đem bán, như thế sẽ gây thiệt hại cho bà con. Bà con nông dân tại khu vực Tây nguyên và các tỉnh lân cận có nhu cầu mua giống **GÀ 9 cà a** đực sẫm xin liên hệ với chúng tôi theo địa chỉ sau để được cung cấp giống chất lượng cao.

1. LỘ VỊT GÀ 6 CÀ A

2. LỘ VỊT GÀ 7 CÀ A

3. LỘ VỊT GÀ 8 CÀ A

4. LỘ VỊT GÀ 9 CÀ A

- Lộ Vịt gà này có các quý hiếm, hiện tại Lộ Vịt nam chỉ có vài con nên giá có thể lên đến 100 triệu đồng/con.

Viết bởi Ban Quản Trị

Thăng năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thăng năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

Nuôi gà 9 cà a: Đồ n giới n nh... nuôi gà ri

Gà nhieu cà a nuôi chẵn th nh gà ta. Chúng rớt ch u khó đi ki m ăn su t t sáng s m t i t i m t. Đi u ki n nuôi nó đồ n giới n h t nh nuôi gà ri.

S p vào t t, dân đô th dò h i kh p n i đồ tìm mua gà 9 cà a. Bi t tin ầu có gà 9 cà a là h lao t i ngay. Dân mình v n tin vào l i thách đồ c a Vua Hùng thu x a v i S n Tinh và Th y Tinh: Ai đem đồ c l v t là “voi 9 ngà, gà 9 cà a và ng a 9 h ng mao” đồ n tr c thì vua s g công chúa. Thiên h tìm ầu ra nh ng l v t oái oăm y...

Th nh ng, không bi t t thu nào, ngay t i vùng đồ t t Phú Th đã xu t hi n nh ng chú gà 9 cà a. Nó có r i rác nh ng thôn b n xa xôi vùng đồ i núi. T i nay, khu v c V n qu c gia Xuân S n (huy n Thanh S n, t nh Phú Th), trong gia đình m t s bà con ng i Dao, chúng ta v n th y h có gà nhieu cà a. Nh ng chú gà này có th có t i 4-5 ho c 6-7 cà a. Cũng có con có t i 8-9 cà a. Tuy nhiên, các th h ti p theo nó l i có s cà a không đồ ng đồ u.

Không riêng gì Phú Th mà hi n nay, nhieu n i cũng cho bi t là đã có đồ c giới ng gà 9 cà a. H cũng ch còn v i s l ng r t ít. Có l , càng ít, càng quý ch ng? Vì v y, con gà 9 cà a có khi b nâng giá lên t i c ch c tri u đồ ng!

N m b t đồ c nguy n v ng này c a nhân dân, Công ty TNHH m t thành viên Gà giới ng DABACO thu c T p đoàn DABACO Vi t Nam đóng thành ph B c Ninh đã đi sâu vào nghiên c u, ch n t o và nhân nhanh đồ c giới ng gà nhieu cà a, trong đó có nh ng con có t i 9 cà a. H đồ a tôi đồ n thăm.

Gà nhieu cà a nuôi chẵn th nh gà ta. Chúng rớt ch u khó đi ki m ăn su t t sáng s m t i t i m t. Đi u ki n nuôi nó đồ n giới n h t nh nuôi gà ri. N u nuôi bình th ng, sau 5-6 tháng, con tr ng có th n ng 7-8 l ng và con mái đồ c 6-7 l ng. Lúc này gà tr ng đồ i màu cho s c s h n

Viết bởi Ban Quản Trị

Thứ năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thứ năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

và bắt đầu bị tấy. Còn con mái cũng tỏ vẻ không chuyên nghiệp và thích cõp kẻ với gà trống hơn.

Anh em cho biết, với gà nhieu cá, khả năng bay cá chúng khỏe hơn gà thông thường. Tính hoang dã có lẽ vẫn còn nên nó rất nhanh khi gặp kẻ thù. Gà nhieu cá hung dữ hơn các loại gà khác. Khi gặp nhieu chú gà “ngoài tấc h”, nó sẵn sàng lao vào ác chiến. Càng nhieu cá, đá càng khỏe, trăn mồi cá bới! Phấn thông bao giờ cũng thu cá với gà nhieu cá.

Có lẽ hào với nòi giêng nên gà nhieu cá ít giao du với các loài gà khác. Nó chỉ tập nhieu con mái trong dòng tộc. Khả năng cõn huyết có thể làm cho số lượng cá chúng giảm dần. Vì vậy, anh em trong công ty đã phân loại theo các dòng để tránh hiện tượng cõn huyết. Họ đã tạo ra nhieu đàn gà nhieu cá khỏe mạnh, lớn nhanh, mau mắn đẻ. Để nhieu lợi thu nhập, công ty đã đặt tên cho giêng gà này là “Sơn Tinh”. Tôi hy vọng, gà Sơn Tinh sẽ sớm có mặt trong đàn gà cá bà con ta.

Chuyên gia Nguyễn Văn Hùng (Dân Việt)

Viết bởi Ban Quản Trị

Thứ năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thứ năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

Huyền thoại "gà chín cà a" và chuyện đời gia xui con gà 100 triệu

Vợ đời gia này đã mua chú gà 9 cà a vào dịp giao thừa năm ngoái. Anh đặt lên bàn thờ tổ tiên mời các thần linh, rồi mời đánh chén. Xui gà 9 cà a rồi, thì coi như đã thành... vua! Trên đường du ngoạn lên Vườn Quê gia Xuân Sơn (Tân Sơn, Phú Thọ) ăn lễ vật cà a Sơn Tinh, bao cảm xúc cà a chuyển vào rừng từ 10 năm trước của vợ, với những kỷ niệm vợ rừng rú khó có thể quên.

Mặc dù phát hiện ra giống gà nhieu cà a (thời thì còn gọi là gà 9 cà a) từ 10 năm trước, nhưng quê hương, Xuân Sơn có nhieu thú vị quá, nên khi đó tôi chỉ nghĩ có liên hệ với ông Vua Hùng thế 18 cách đây hàng ngàn năm. Ngày tôi khám phá hang động, núi non, đêm theo trai bản đi ngủ thăm nhà các sơn nữ.

Rồi câu chuyện về món "gà quái thai" giữa đêm tối ở rừng Xuân Sơn cũng rơi vào quên lãng. Cho đến một ngày, cách nay chỉ 5 năm, anh bạn đồng nghiệp Đình Vũ cà a tôi ở Báo Phú Thọ vào bản Còi, cũng được ông Lâm đãi món thịt gà, cũng được ông trân trọng gắp cho đôi chân có chút chum cà a.

Thế là, thế gà 9 cà a cà a Vua Hùng đã nổi tiếng ăm ỉ. Các nhà báo thi nhau kéo lên tìm hiểu. Gà 9 cà a sôi sục trên mặt báo. Đã có không biết bao nhiêu bao nhiêu nhà nghiên cứu lên Xuân Sơn, không biết bao nhiêu cuộc họp thảo luận tìm hiểu, nghiên cứu và lo chuyện giống gà, đánh giá thực trạng và tìm biện pháp bảo tồn. Cuộc cùng thì mọi chuyện cũng rơi vào quên lãng. Thế mà chỉ, nhieu đời gia ở Việt Trì đã thế hiện giống làm giàu bằng gà 9 cà a. Nhieu anh đã đầu tư trang trại hàng triệu đồng rồi mua ngựa sắt gà trong bản Còi đem về thả, rồi cào các rừng, trăm con gà kia sẽ đẻ ra ngàn con, ngàn con sẽ đẻ ra vạn con... Cứ theo cách nhân mà tính, giống gà 9 cà a này sẽ đem về cho chủ gia trang cả núi vàng.

Một số cà a các ông chủ gia trang chỉ nghĩ vui vẻ. Con gà 9 cà a kia cũng chỉ ăn ngô, ăn

thóc như giờ ng gà khác thôi mà, trong khi giá trị của nó thì rất lớn.

Những rừi, tất cả các đàn nuôi gà 9 cà a đều thuộc bệi, bệi vì giờ ng gà lấy h ra khỏi rừng Xuân Sơn là héo hơn dân và... chết. Đi u này th t l lũng, những nó cũng là l i lý gi i vì sao không đầu khác, ch núi rừng Xuân Sơn, ch cái b n C i heo hút giờ a đ i ngàn, giờ a những dãy núi đ p trùng kia m i có lo i gà k d .

Ngày giáp t t d ng l ch, các c quan đ c ngh m y ngày, những đ ng vào V n Qu c gia Xuân Sơn t nh không có bóng xe ch y qua l i. Trung tâm xã v ng hoe. Khung c nh yên bình c a Xuân Sơn đúng là th n tiên.

Đ ng vào b n C i gi ô tô đã ch y bon bon, xuyên qua những tán rừng v i những thân cây m y ng i ô m. Thung lũng C i hi n ra nh trong c tích. B n ng i Dao thanh bình n hi n bên con suối C i n c ch y ào ào.

Ông Lý Phúc Lâm gi không làm tr ng b n C i n a. Ông đã già, nên giao l i công vi c y cho ng i khác. Ông ch chuyên tâm vào vi c nuôi n ng, chăm sóc, nhân giờ ng loài gà 9 cà a.

Ông Lâm h ng m t v phía ng n núi chìm trong mây mù sau nhà, tru “m” c t ti ng “túc túc...túc túc...”. M t lát sau, vài tên gà te tua ch y v . Ông vãi ngô ra sân, chúng giáng cái m côm c p xu ng n n g ch nh t ngô. Tôi ngó mãi cũng không th y chú gà 9 cà a nào, ch có 6 cà a. Giờ ng gà này b n C i, dù chân chúng có 6 cà a, 8 cà a thì cũng đ u đ c gi b ng cái tên chung là gà 9 cà a.

Sáng nào cũng v y, ông Lâm đ u m chu ng cho b n gà vào rừng t ki m ăn. C đ n nh p nh ng t i là chúng t mò v chu ng. Đêm r n r t mò ra, hùm beo mò v , cáo ch n đi ki m ăn, nên b n gà ch đ i gi ng trong rừng. Tr i ch a t i, có g i th nào chúng cũng không v . May ra có vài tên ng i vào rừng ki m ăn, v v n g n nhà thì mò v theo ti ng g i mà thôi.

Nhà ông Lâm có t i 300 tên gà nhi u c a. Giá c giờ ng gà này thì vô cùng. Gà 6 cà a giá 300 đ n 500 ngàn đ ng m t kg, gà 8 cà a thì khá hi m, nên giá ph i t 2-3 tri u đ ng/kg. Nh v y, m t chú gà 8 cà a, cũng có giá 5-10 tri u đ ng tùy cân n ng nh .

Gà có đ y đ 9 cà a thì hi m l m, hi m nh loài báo g m s p tuy t ch ng trong rừng Xuân Sơn. Những chú gà mang đ 9 cà a ph i đ c ghi vào sách đ ch nh ?

T x a đ n nay, s gà có đ 9 cà a ch đ m đ c trên đ u ngón tay và nhà nào s h u gà 9 cà a, thì ch khác nào có đ c con gà b ng vàng ròng. V i con gà đ 9 cà a, gia ch có th phát giá tho i mái, đ i gia nào có thú s u t m c a l , s s n sàng mua v i b t k giá nào.

Theo ông Lâm, ng i d i xuôi lên đây săn tìm gà 9 cà a ráo ri t l m. H đ t c ch c tri u c t đ tìm đ c m t con gà đ 9 cà a. Ông b o, có l , đ n c trăm tri u đ ng cho m t con gà ng i ta cũng s n sàng mua. Th c t , đã có đ i gia cây c nh siêu giàu i Vi t Trì mà tôi thân quen đã chi 100 tri u đ ng đ có đ c m t chú gà 9 cà a t tay m t con buôn.

V đ i gia này đã m chú gà 9 cà a vào đ p giao th a năm ngoái. Anh đ t lên ban th t tiên m i các c th tr c, r i m i đánh chén. X i gà 9 cà a r i, thì coi nh đã thành... vua! Hi n anh v n gi đôi chân gà v i m t chân 5 cà a, m t chân 4 cà a trên bàn th làm k ni m và khách đ n ch i không quên đem ra khoe. Đôi chân gà đ c năm nay v n sáng h ng nh m i lu c, r t k l .

V i đ ng bào b n C i, s ti n 100 tri u đ ng cho m t con gà qu là kh ng khi p, những v i các đ i gia, dù t n m t trăm tri u hay m t t đ ng, mà đ c chìm trong c m giấc làm vua, thì cũng không đáng g . Phú quý sinh l nghĩa là vì th .

Đang miên man v i nh ng câu chuy n giá trị tr i i c a gà chín cà a, tôi ch t nhìn l i c ng i c a v ch ng “vua” gà 9 cà a Lý Phúc Lâm. Rõ ràng ông Lâm s h u không những nhi u giờ ng gà này nh t b n C i, mà có l còn nh t Vi t Nam. Th nh ng, v ch ng ông v n s ng trong ngôi nhà tu nh toàng, ch ng th y có th g i giá trị. Chuy n th t khó hi u!

Viết bởi Ban Quản Trị

Thứ năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thứ năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

Nhà nghiên cứu văn hóa Nguyễn Hữu Nhân (Chủ tịch Hội Văn học nghệ thuật Phú Thọ): Thanh Sơn (Phú Thọ) từng là vùng đất bôn bề của các Vua Hùng. Gà 9 cà a ở Xuân Sơn có phải là giống gà trong truyền thuyết Sơn Tinh – Thủy Tinh hay không thì không ai dám chắc, nhưng vì c phát hiện số tồn tại của loài gà này, ở vùng đất bôn bề của Vua Hùng, thì vô cùng thú vị. Theo VTC

Gà chín cà a mới nở được c đũa gia Hà thành sẵn lòng rảo rịt

Gà chín cà a vốn được mệnh danh là “chúa gà”. Nhưng ngày nay, gà chín cà a vô cùng hiếm bởi nhu cầu người sẵn lòng đưa lên bàn nhậu với quan niệm quái gở rằng, thịt gà chín cà a có khả năng tăng cường “bôn lĩnh đàn ông”.

Ngày còn vùng đất phát tích giống gà quý là bôn Cờ i cà a người Dao (Xuân Sơn, Phú Thọ) ngày nay (khi xưa, nơi đây chính là vùng đất thuộc bôn bề của Vua Hùng) cũng khó mà tìm được gà chín cà a. Chủ yếu gà ở Xuân Sơn bây giờ chỉ được 6, 7 hoặc 8 cà a là đã vô cùng quý hiếm.

Nhưng chú gà con mới sinh ra cũng chủ yếu chỉ có 6,7 cà a.

Không ít đũa gia Hà thành đã phát giá lên tới hàng chục triệu năm nay mà vẫn chưa có được con gà 9 chín cà a hoàn chỉnh.

Gà chín cà a vốn được mệnh danh là “chúa gà”. Nhưng ngày nay, gà chín cà a vô cùng hiếm bởi nhu cầu người sẵn lòng đưa lên bàn nhậu với quan niệm quái gở rằng, thịt gà chín cà a có khả năng tăng cường “bôn lĩnh đàn ông”.

Theo GDVN

Viết bởi Ban Quản Trị

Thế năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thế năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

Săn lùng loài "chúa gà" chín cạ ở rừng Xuân Sơn

Bao nhiêu năm nay, người dân sống ở Xuân Sơn (Tân Sơn - Phú Thọ) vẫn sống bình thường suy nghĩ rất đỗi giản dị về loài gà chín cạ duy nhất ở Việt Nam. Họ cho rằng, loài gà đó cũng chỉ như bao loài gà khác, chúng có gì đặc biệt. Và rồi, khi những đời gia giàu có săn lùng ráo riết loài gà này, người dân nơi đây đã không tiếc tiền và tốn đi rất nhiều cách tàn bạo loài gà quý này.

Thời gian trôi qua, loài gà chín cạ quý hiếm và ly kỳ như trong truyền thuyết ở rừng Xuân Sơn cũng mất dần, mất mòn bởi sự ngây thơ của người dân bản xứ. Cho đến bây giờ, tiếng gáy oai hùng của loài gà này đã tắt hẳn ở vùng núi hoang sơ huyền bí này.

Truyền thuyết gà chín cạ

Người Dao sống ở rừng Xuân Sơn vô cùng coi trọng ngày lập tịch (lễ công nhận sự trưởng thành của người con trai). Khi đến ngày này, dù gia đình có nghèo khó khăn cùng đến đâu thì cũng phải chuần bỏ 20 con gà chín cạ để hành lễ. Trong suy nghĩ của người Dao, những con gà chín cạ tượng trưng cho sức mạnh và sự linh thiêng.

Trong đời sống của người Dao bản địa gà nhieu cạ khi lấy gòn rất chặt với đời sống tâm linh. Không phải con gà nào cũng đến 9 cạ, có thể 7 hay 8, nhưng những con gà nhieu cạ luôn mang một giá trị tâm linh rất lớn. Nếu như gia đình nào có được con gà có đến chín cạ trong nhà, đó là nghĩa với việc sẽ có được một mẻ đất và khá cao trong công việc, và con gà đó sẽ được gọi là "chúa".

Trong quan niệm của người Dao, loài gà chín cạ được tôn sùng một cách tuyệt đối. Họ coi những con gà chín cạ là con của thần rừng, thần núi. Trong tâm khảm của người Dao, họ luôn mang một hình ảnh rất đẹp về loài gà "thần" bay ra từ núi rừng để sống với con người. Họ ví đuôi của con gà dài, cong vút hùng vĩ và tràn trề sức mạnh như dòng thác Khe. Những con

gà khi đã chín cựa đỏu là loài gà trống sống lâu năm, mào đỏ và dài như hoa chuối trong rừng vào dịp tháng 6. Sáng sớm, gà chúa nháy lên ngọan đờ cao đón nắng mà cựa tiêng. Tiếng gáy vang xa, kêu hùng, đờ cựa và ngọan ngh.

Vòi nhúng chú gà trống, có nhieu cựa, ngọan Dao thúng ví nhúng ngọan đàn ông tràn đờy sả c mnh chiẻn đờu. Nhúng con gà này thúng rờ t hieu chiẻn, nờu gờp gà lờ đi qua, chúng lờp tẻ lao vào đánh cho tẻi bẻi. Nhúng lúc đánh nhau, nhúng chú gà nhieu cựa nhìn rờ t hung tẻn, lông, mào đờu đờng đờng, nhieu cựa còn gà khác chẻ cẻn nhìn vào phong thái đờ đờ quay đờu chẻy thẻ c mnh.

Nhúng ngọan đờu tiên vào sảng rờng Xuân Sẻn mãi khẻ ghi hình nhẻ cựa loài gà đờ c biẻt. Chúng chẻ bé nhẻ gà ri, lông đuôi dài và sả c sả nhẻ loài công phẻng. Nhúng đờ c biẻt nhẻ t là đời chẻn cựa chúng, to và rờ t nhieu cựa. Ngọan Dao gời chúng là gà chúa còn nhúng ngọan đời miẻn xuôi lên thì thúng coi chúng nhẻ mẻt loài gia cẻm quẻi đờ, hieu mẻ c.

Nhúng khi rờng Xuân Sẻn đờ c biẻt đờn nhieu hẻn, ngọan miẻn xuôi cũng lên sảng ngày mẻt đờng đứ c thì loài gà quý hieu mẻ, nhieu cựa cũng bẻ lời tàn theo thẻi gian. Chúng trẻ thành mẻt món đờ c sẻn cựa vùng rờng núi cuẻi dãy Hoàng Liên Sẻn. Chúng chẻ tẻn, chẻ tẻn mẻn trên nhúng bàn nhieu.

Loài gà vẻn là hieu nẻn thân cựa sả c mnh theo quan niẻm cựa ngọan Dao đờ bẻng chẻ c trẻ thành mẻt món nhieu khoẻi khẻu. Chúng trẻ thành mẻt phẻn không thẻ thiẻu trong nhúng bàn tiẻ cẻ khu vẻ c này. Giá cựa loài gà chúa, nhieu cựa cũng vì đờ đờ c tăng lên mẻt cách ghẻ gẻm.

Nhieu tiẻn, ngọan đờn nẻi đờ chẻng thẻm tiẻ c thúng loài gà quý, mang nhieu giá trẻ tinh thẻn, hẻ tuyẻt đời tẻ chúng mẻt cách tàn nhẻn. Cũng bẻi vì đờ, bẻy giẻ khi tìm lên khu vẻ c rờng Xuân Sẻn, đờ tìm gờp loài chúa gà quá thẻ t không đờ, có hay chẻng nờu gờp đờ c cũng còn do... nhẻn duyên cựa tẻng ngọan đời.

Truy tìm hình nhẻ loài chúa gà

Trong căn nhà tẻi hẻp, ông Lý Phúc Lâm, xóm Quẻy (Tẻn Sẻn - Phú Thẻ), vẻn còn giẻ nguyên nhúng kýẻ c sả đờ mẻ vẻ hình nhẻ cựa loài chúa gà. Trong tâm trí ngọan đờn ông này, loài gà nhieu cựa vẻn còn giẻ đờ c nguyên vẻn nhúng giá trẻ tinh thẻn lẻn lao.

Kẻo mẻt hẻi thuẻ c thẻ t sả, mẻt ông lờ đờ và miẻng nhẻ ra lẻn khẻi trẻng xuyên thẻng cẻ không gian u ám trong căn nhà. Nhẻ sáng cựa bẻp lẻ a lẻp lẻ, lên xuẻng bẻ t thúng ng, không gian trử nẻng và yênẻng, thi thoẻng ngọan đờn ông này lẻi cẻ nghẻ chẻ tẻ t cao nhẻ muẻn tìm kiẻ m mẻt âm thanh nào đờ... ông đờng cẻ nghe xem có tiẻng con gáy vang xa cựa chúa gà hay không.... Chẻng thẻy. Đẻp lẻi sả c mong ngỏẻng hyẻng cựa ngọan đờn ông này chẻ là âm thanh rẻn rẻ đờn nẻo lòng cựa rẻng đẻm.

Tẻ gẻn 1 nẻm nay, ông Phúc đờ chẻng nhìn thẻy hình bóng cựa mẻt con gà chín cựa đẻch thẻ c nào nẻ a. Chúng đờ biẻn mẻt mẻt cách chẻng vẻnh. Vẻi ngọan Dao, hẻ đờ truyẻn nhau nhúng câu chuyẻn rẻng loài chúa gà bẻ hẻ bay vẻ trẻi. Loài gà vẻn là hieu nẻn thân cựa sả c mnh, sả linh thiẻng và mang nhieu truyẻn thuyẻt đờ biẻn mẻt. Ngọan Dao chẻng biẻt vì sao chúa gà lẻi bẻ hẻ đi... Vào vẻ a gà Xuân Sẻn bẻy giẻ có đờ tẻ đờ c, đờ đờn thì cũng không thẻ kiẻ m đờu ra mẻt "ông gà thiẻng" đứng nghẻ.

Mẻt đẻm đẻm nhìn vào khoẻng không tẻi u ám phẻ trẻ c, ông Lâm, mẻt buẻn rẻẻi, chẻo nghiẻng cẻ cẻẻu, giẻng chua chẻt, nẻi nhẻ trách cẻ, nẻm ngoẻi, nhà mẻnh cũng còn mẻt chúa gà. Nhúng bẻy giẻ cũng chẻng còn nẻ a. Nó mẻt rẻẻi, mẻnh cẻ giẻ nhúng tẻ nhẻn nó biẻn mẻt. Chẻ cẻ có ngọan đờ bẻ tẻ trẻ mẻ nó... Ông Lâm buẻn lẻ mẻ, chúa gà vẻn là niẻ mẻ tẻ hào cựa ông và gia đẻnh bẻy lẻu nay đờ chẻng còn. Ông khẻ cẻ khoẻi, nhẻp nhẻng nhẻ vẻ nhúng hình nhẻ cựa chúa gà. Đời lẻc, đời tẻ cựa ông lẻi vẻng lên tiẻng gáy cựa nó. Nhúng đờ chẻ là nhúng kýẻ cẻ, nhúng âm thanh, hình nhẻ trẻẻ cẻ kẻ... Ông cẻy nghiẻ tẻ khẻng đờ nhẻ rẻng, đẻ bẻn Cẻi bẻy giẻ, gà 8 cẻ a

cũng chỉ còn một con, nhưng chỉ là gà 9 chín cà a.

Giờ đây, khu rừng Xuân Sơn, số nhà có đặc c loài gà nhieu cà a chỉ có thể tìm trên đầu ngón tay. Gia đình nhà ông Ba Mạnh, người xóm Lốp, đặc c người dân trong vùng truyền miệng nhau rừng trong nhà người đàn ông này vẫn còn một chú gà. Miệng ông cười nói rừng rừng, khuôn mặt vui vẻ khi có khách tới thăm và hỏi xem chân gà quý. Chỉ nói chút ngời ngời, ông lại phẩm phẩm qua suôi, chảy ra những bãi đất gập ghềnh để đi gà.

Giờ gà nhieu cà a vẫn rất giỏi bay nên để bắt đặc c chúng không phải là chuyện dễ gì. Một chỉ nói ngửa giết đánh vọt vọt "dù thú", ông Ba xách người đặc c cà p chân gà cho khách ngắm. Không sai gì so với những câu chuyện đặc c nghe truyền kia, con gà cà a ông mặt sáng quắc, không hoảng ngay cả khi bị giết chết. Mào đỏ tươi như máu, đuôi cong vút tía cà u vừng và rất mạnh. Riêng cà p chân thì to, chắc và mạnh mẽ 4 cà a mới bên. Mũi cà a dài, người khác nhau, mặt mũi theo hàng. Đặc biệt, cà a trên cùng hoàn toàn chỉ là sừng, cong vút như lưỡi câu liềm hay nanh lợn đặc c.

Nhìn con gà đầy vẻ oai hùng cà a mình, ông Ba hỏi hỏi kỹ về chuyện tháng truyền có người đi xuôi lên hỏi mua con gà với giá 2 triệu. Lúc đó ông đã từng nghe thấy chỉ vì cà bìn chỉ còn nó để gây giết, bán rồi lại làm thịt, vậy là một thịt. Ông Ba cũng không đành lòng bán cho rừng, dù người miền xuôi có trả giá cao đến đâu ông cũng chỉ bán chú gà.

Trong suy nghĩ đến giá cà a người đàn ông này, loài chú gà này mang rất nhieu giá trị tinh thần. Nếu bỏ rừng, nếu bán nó đi, chú gà chết thịt thì khi xuống suôi vàng ông biết nói thế nào với tiên cà a mình. Tính đến nay, cà bìn Cười chỉ sót lại chỉ có con gà nhieu cà a. Những mặt đi đầu đến hiện đó chính là những họ du cà a người Dao giỏi chỉ còn lại duy nhieu với những người tích vẻ loài gà quý hiếm này.

Người miền xuôi bây giờ cứ kéo nhau lũ lượt lên khu rừng Xuân Sơn để lùng sục loài gà quý hiếm này. Giá cà a chúng luôn gập đôi, gập ba so với những loài gà bình thường. Càng nhieu cà a, giá gà càng cao. Với những con gà có từ 7 cà a trở lên thì giá là từ triệu. Nhieu khách còn mua thêm mấy ý người mua cà p rừng mang về p.

Và rồi, những con gà nhieu cà a vẫn đặc c người ta tôn sùng gọi là chúa trở thành nên nhân cà a thú ăn uống thì thông. Gà nhieu cà a bị vọt lông, cắt c, rừng rừng mặt nhìn thấy khách bên bàn lại nghi ngờ khó. Gà chúa và đoàn tùy tùng cà d đến đến bên mặt.... Một đi đầu đặc c biết nó là vị nhân giới loài gà nhieu cà a này vô cùng khó khăn. Cà mang chúng đi xa thì lại không sừng người.

Loài gà chúa Xuân Sơn giỏi chỉ còn trong hoài c cà a người dân. Những người bìn để sừng nười đây cũng chỉ biết xót thương cho loài gà quý hiếm. Những câu chuyện về loài chúa gà cũng chỉ nhieu, nó vẫn vọt, chỉ ngẩng đầu vào đâu. Và bây giờ, khi nói về vẻ đẹp oai hùng loài gà quý hiếm, những người dân nười đây lại truyền miệng nhau về câu chuyện cà a mặt lão nông, mặt mình phát cây trong thung lũng sâu làm mặt bãi cách ly cho chúa gà. Cũng thế là chẳng, giữa vùng núi sâu rừng thẳm, cày cào nhieu vô kể những chúng chỉ dám đến đến đám họ du cà a chúa gà. Ngày ngày, đoàn tùy tùng cà a chúa gà Xuân Sơn vẫn kéo nhau vào rừng kiếm ăn, không chịu đi chung với đám gà nhà cùng nuôi đó...

CAND Portal

Tân Sơn trí nghiệm khai mô hình nuôi gà 9 cà a

Gà chín cà a là giống gà quý lâu truyền thống trong truyền thống Hùng Vương, nay được người dân ở xã Xuân Sơn (Tân Sơn- Phú Thọ) nuôi và giữ giống. Giống gà này chủ yếu nuôi được trên địa bàn rừng núi, khu vực sinh sống của người dân ở vùng núi, và qua huyện Tân Sơn đã trí nghiệm khai nuôi giống gà quý này tại khu vực xã Xuân Sơn.

Theo trình bày của nông dân huyện Tân Sơn, mô hình nuôi gà 9 cà a được thí điểm tại xóm Dù và xóm Cỏ xã Xuân Sơn, nơi sinh ra giống gà này. Với lợi thế gần núi rừng nguyên sinh, khí hậu mát, xa trung tâm nên thu nhập cho giống gà quý sinh trưởng và phát triển.

Đội ngũ tham gia mô hình, đơn vị là các gia đình nông dân người dân ở vùng núi, Mối quan hệ khu vực hai bên vùng cao nói trên. Khi tham gia đơn vị, mỗi gia đình được hỗ trợ làm chuồng hợp vệ sinh và 5 triệu đồng mua giống, thức ăn, thuốc thú y. Ông Hà Đức Vinh (dân tộc Mường) ở xóm Dù cho biết, nhà tham gia mô hình mà gia đình ông đã biết chăm sóc gà hợp vệ sinh, phòng chống dịch bệnh để đảm bảo gà phát triển bình thường. Riêng năm 2011, gia đình ông đã bán được trên 30 kg gà nhieu cà a, cho thu nhập gần 7 triệu đồng. Hiểu được ý nghĩa của mô hình là giúp người dân có thu nhập và có ý thức bảo tồn loài gà quý hiếm của địa phương, đồng thời phát triển kinh tế gia đình như nuôi gà.

Đây là giống gà chân có móng nhọn, khỏe, có nhieu cà a. Thịt loài gà này béo ngon, sẵn sàng và thơm ngon hơn thịt gà thông thường. Nhờ qua nhieu lần thử nghiệm, tuy sống hoang dã và ít cần chăm sóc nhưng giống gà quý này chủ yếu khí hậu và địa bàn khu vực các bên vùng cao của xã Xuân Sơn. Chủ có khoanh nuôi thì giống gà này mới không bị lai tạo bởi giống gà thông thường.

Theo lãnh đạo địa phương xã Xuân Sơn thì gà nhieu cà a là giống gà quý của đồng bào dân tộc nơi đây. Trước kia vùng này quán nuôi thả thả, chủ yếu quy hoạch nên việc giữ giống gà này còn nhieu bất cập, bị thoái hóa dần. Hiện tại, gà nhieu cà a được nuôi theo mô hình, có vốn đầu tư, quy hoạch chi tiết và gần với việc bảo tồn khu rừng quốc gia Xuân Sơn, với việc phát triển

Viết bởi Ban Quản Trị

Thứ năm, 17 Tháng 1 2013 18:18 - Lần cập nhật cuối Thứ năm, 11 Tháng 5 2023 09:41

tiềm năng du lịch địa phương thì giờ ng gà quý nhũu cả a đây có c h i đ c b o t n và qu ng bá.

Theo ông Bàn Xuân Lâm chủ tịch UBND xã Xuân Sơn, nông dân ở đây nuôi gà nhũu cả a theo d án và g n v i phát tri n du lịch có th v n lên làm giàu. H có th bán cho khách du lịch t 200-250 ngàn đ ng/kg gà cả a. Ông Lâm cho bi t thêm, trong th i gian t i, xã s tranh th các d án đ nhậ r ng mô hình nuôi và b o t n giờ ng gà nhũu cả a trên đ a bàn xã nh m v a b o t n, v a giúp cho ng i nông dân v n lên thoát nghèo.